

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Koronavirová pandemie v imaginaci současné
spirituality**

Alžběta Pištová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra antropologie
Studijní program antropologie
Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

**Koronavirová pandemie v imaginaci současné
spirituality**

Alžběta Pištová

Vedoucí práce: Mgr. Jan Kapusta, Ph. D.
Katedra antropologie
Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů literatury.
Plzeň, duben 2021.

.....

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Janu Kapustovi, Ph. D. za odborné vedení, podporu, cenné rady a trpělivost při psaní této práce.

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	TEORETICKÁ ČÁST.....	9
2.1	Co je New Age?.....	9
2.2	Vymezení a interpretace New Age	10
2.3	Společný jmenovatel New Age – dogmata.....	12
2.4	Charakteristiky New Age religiozity	14
2.4.1	<i>Holismus.....</i>	<i>14</i>
2.4.2	<i>Rovnováha.....</i>	<i>14</i>
2.4.3	<i>Energie</i>	<i>15</i>
2.4.4	<i>Duše.....</i>	<i>15</i>
2.4.5	<i>Reinkarnace.....</i>	<i>16</i>
2.5	Pojetí nemoci a zdraví	17
2.6	Nemoc v perspektivě New Age religiozity.....	18
2.6.1	<i>Nemoc jako zpráva o stavu.....</i>	<i>18</i>
2.6.2	<i>Nemoc jako projev nerovnováhy</i>	<i>19</i>
2.6.3	<i>Nemoc jako projev nevyřešených témat z minulosti.....</i>	<i>19</i>
2.6.4	<i>Nemoc jako projev karmického dluhu</i>	<i>19</i>
2.6.5	<i>Nemoc jako zablokovaná energie.....</i>	<i>20</i>
2.6.6	<i>Nemoc jako produkt společnosti potlačující individualitu.....</i>	<i>20</i>
3	PRAKTICKÁ ČÁST	21
3.1	Metodologie.....	21
3.1.1	<i>Polostrukturované rozhovory.....</i>	<i>21</i>
3.1.2	<i>Analýza dat získaných polostrukturovanými rozhovory.....</i>	<i>22</i>
3.1.3	<i>Výzkumný vzorek a etika výzkumu.....</i>	<i>22</i>
3.1.4	<i>Etnografie online prostředí</i>	<i>23</i>
3.2	Interpretace výzkumu	24
3.2.1	<i>Téma smrti, postoj k vládě.....</i>	<i>24</i>
3.2.2	<i>Síla médií.....</i>	<i>26</i>
3.2.3	<i>Zodpovědnost za naše tělo i mysl</i>	<i>27</i>
3.2.4	<i>Koronavirus jako cesta k uvědomění</i>	<i>28</i>
3.2.5	<i>Globální transformace vědomí.....</i>	<i>30</i>
4	ZÁVĚR	32

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	33
SEZNAM POUŽITÝCH DIGITÁLNÍCH ZDROJŮ	34
PŘÍLOHY	35
RESUMÉ.....	36

1 ÚVOD

Koronavirová pandemie se dotýká v podstatě každého člověka na této planetě. Prvním zmínkám o viru většina z nás nepřikládala velký význam, obzvláště když byl zpočátku spojován hlavně s čínským městem Wu-Chanem, kde se předpokládal jeho první výskyt. S jeho postupným rozšířením do ostatních zemí se náš pohled na něj začal proměňovat. Koronavirus se více či méně „dotknul“ každého z nás, a to prakticky ve všech oblastech života.

Téma koronavirové pandemie v imaginaci současné spirituality bylo zvolené mimo jiné i z toho důvodu, že mne již od svého počátku fascinuje. Náboženství New Age v současné době představuje jednu z alternativ pro ty lidi, kteří se odmítají ztotožnit s jakoukoli formou tradičního náboženství a touží po svobodném „znovunalezení sebe sama“. Náboženství New Age je dle mého názoru kombinací několika tradičních náboženství, která vytvářejí právě jeden celek, jehož jednotlivé části na sebe navazují a spolu souvisejí. Tento celek nabízí lidem mnoho spirituálních technik a schémat myšlení, které dovolují nahlédnout tzv. za oponu běžného, každodenního života. Z tohoto důvodu toto náboženství oslovuje mnohé „hledače pravdy“ či jedince hloubavé povahy.

Při prvních zmínkách o výskytu viru v České republice se online prostor sociálních sítí postupně naplňoval nejrůznějšími konspiračními teoriemi a náboženskými interpretacemi, které se snažily objasnit původ viru, jeho vznik, a dokonce i jeho účel. *„Světové sociální sítě se totiž proměnily v globální laboratoř náboženského a spirituálního myšlení, s jakou jsme se v dějinách lidstva ještě nikdy nesetkali.“* (Náboženský infoservis, © 2021). V této době se můj přirozený zájem obracel na tyto náboženské interpretace, které mne přiměly položit si otázky jako: *„Co tím autoři textu myslí?“* *„Co nám těmi tvrzeními chtějí říci?“* *„Jak virus chápou?“* *„Proč ho chápou zrovna takto?“* *„Co za těmi přesvědčeními vlastně stojí?“* *„Dá se to nějakým vhodným způsobem, pochopit?“*

Těchto náboženských interpretací týkajících se koronaviru se objevovalo v internetovém prostředí nepřehledné množství a zčásti se v nich projevovala nedůvěra jejich autorů ve vládnoucí skupiny. Kromě mého přirozeného zájmu a samotné fascinace tímto tématem mne zaujal i tento aspekt.

Tato práce se zabývá současnou alternativní spiritualitou se zaměřením na New Age religiozitu. Cílem práce je popsat, pochopit a interpretovat přístup účastníků současné alternativní spirituality k pandemii Covid-19. Práce je soustředěna na fenomén nemoci,

uzdravení a globální transformaci. Tato práce nabízí pohled na koronavirovou pandemii v perspektivě New Age religiozity.

V rámci výzkumu nebyl vzhledem k současné epidemiologické situaci realizován klasický terénní výzkum. Pro výzkumné účely je použita metoda polostrukturovaného dotazování vybraných respondentů a etnografický výzkum online prostředí.

Práce je strukturována do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část práce seznamuje čtenáře se základními informacemi o náboženství New Age. Představuje základní interpretační paradigmata, nahlíží do filozofie myšlení tohoto náboženství prostřednictvím dogmat a charakterizuje ho v rámci rozebírání konceptů, s nimiž aktivně pracuje. Součástí této části je kapitola „Pojetí nemoci a zdraví“, kde je vysvětlen rozdíl mezi medicínou západní a alternativní. Poslední kapitoly pojednávají o rovinách nahlížení na nemoc perspektivou New Age religiozity.

Praktická část zahrnuje výzkumné techniky, prostřednictvím kterých byl výzkum realizován. V rámci výzkumu byla použita metoda polostrukturovaného dotazování a etnografický výzkum online prostředí zaměřený na internetový server pro sdílení videosouborů YouTube. Na tomto internetovém serveru byla zaměřena pozornost na kanál s názvem *Příznaky transformace*. Následuje vyhodnocení polostrukturovaných rozhovorů a představení některých myšlenek získaných etnografií online prostředí. První kapitola v interpretační části nahlíží na přístupy respondentů ke koronavirové pandemii, druhá kapitola interpretuje jejich přístupy k médiím. Třetí kapitola hovoří o zodpovědnosti respondentů k tělu a mysli, v kapitole čtvrté se zamýšlím nad tím, zda příchodu globálního virového onemocnění je účastníky New Age religiozity připisován nastávající Věk Vodnáře. V poslední, páté kapitole se zaměřuji na globální transformaci vědomí, která souvisí právě s Věkem Vodnáře.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Co je New Age?

Pojem „New Age“ (*Nový věk*) původně vycházel z víry v astrologický věk, zvaný „Aquarian Age“ (*Věk Vodnáře či Vodnářský věk*), a představuje jednu z forem soudobé detradicionalizované religiozity. Podle astrologického přesvědčení opouštíme Věk Ryb, charakteristický množstvím násilí, a postupně přecházíme do Věku Vodnáře, jenž je nesen v duchu míru, harmonie, celistvosti a obnovy (Collins 1998: 91).

Často se s tímto pojmem „New Age“ můžeme setkat i ve slovním spojení „hnutí New age“. Ačkoli hnutí New Age představuje typ religiozity charakteristický holistickým pojetím vztahu mezi člověkem, přírodou a „božským“, nejedná se o hnutí v tradičním slova smyslu (Václavík 2014: 95). Spíše, než o hnutí jde o široký proud jednotlivců či menších skupin, které spojuje podobná náboženská nebo světonázorová orientace (Vrzal 2011: 55-56). O tomto fenoménu se dá obecně hovořit jako o humanistickém přístupu založeném na člověku, jež slouží k odhalení toho, kdo jsme a jaký je náš osud.

Definování tohoto náboženství je poněkud problematické, neboť New Age nevytváří jednotnou organizaci, nemá svého zakladatele, jasného vůdce a jednoznačně definovanou společnou nauku a praxi. New Age cíleně kombinuje náboženské prvky z různých kultur světa a pokouší se také o syntézu s těmi oblastmi společnosti, jež jsou chápány tradičně jako nenáboženské, například s vědou (Vrzal 2011: 55). Tato skutečnost činí z New Age velmi rozmanitý komplex, do něhož je řazeno velmi různorodé spektrum religiózních proudů.

Průznivce tohoto hnutí spojují společné hodnoty, které jsou založeny na mystice, monismu (víra, že svět je tvořen jedním principem) a společné vizi přicházejícího Věku Vodnáře, který představuje masové osvícení (Miller 1985: 2). V souvislosti s přicházejícím Věkem Vodnáře se mohou názory účastníků tohoto náboženství lišit. Někteří tvrdí, že Věk Vodnáře již nastal, jiní věří, že teprve nastane. V dalších ohledech je mezi přívrženci diskutováno, zda bude Věku Vodnáři předcházet celosvětové kataklyzma, nová politická struktura, světová válka či ekonomický kolaps, nebo kombinace všech těchto témat (Hanegraaff 1996: 94–95). Přechod ze „starého“ do Nového věku vnímá většina hlasatelů tohoto náboženství jako věk duchovního osvícení a harmonie, který bude doprovázen vyšší úrovní vědomí a duchovní atmosféry pro obyvatele této planety (ibid.: 95).

2.2 Vymezení a interpretace New Age

Mezi současnými badateli věnujícím se tomuto náboženství se objevuje několik základních interpretačních paradigmat, jež se snaží tento fenomén vysvětlit a zakotvit do širšího sociokulturního kontextu. „Podle jednoho z těchto paradigmat je New Age pokračovatelem či (pozdně) moderní podobou tzv. západního esoterismu, tj. specifické formy západní náboženské tradice, která se začala objevovat jako alternativa osvícenské racionality na přelomu 18. a 19. století a která navazuje na některé okrajové proudy přítomné v evropské náboženské tradici v předchozích stoletích.“ (Václavík 2014: 95). Někdy bývá tento typ soudobé detradicionalizované religiozity označován jako „metafyzické náboženství“ (ibid.). I přesto, že New Age není spojeno s vymezenou, a tedy kontrolovatelnou doktrínou, neznamená to, že ho není možné nějak uchopit či identifikovat. Pokud ponecháme stranou polemizující přístupy, které New Age považují za projev upadlého synkretismu, zjistíme, že je velmi často interpretováno jako forma neognosticizmu, která v sobě obsahuje implicitní kritiku křesťanství (ibid.: 96).

Wouter J. Hanegraaff je řazen mezi přední autory věnující se tomuto fenoménu. Ve svém díle *New Age Religion and Western Culture* vymezuje New Age ve dvou smyslech – omezeném a obecném. New age *sensu stricto* (v omezeném smyslu) má své kořeny především v Anglii a byl silně ovlivněn teosofií a antroposofií. Pro tento druh je typické očekávání Věku Vodnáře, tudíž všechny aktivity a spekulace se týkají centrální vize nového a transformovaného světa. Tento typ je dle Hanegraaffa jednou z forem New Age, která trvala do konce 60. a 70. let. New Age *sensu lato* (v širokém smyslu) se objevil na konci sedmdesátých let a své kořeny má v americké kontrakultuře. Klíčová je zde snaha o změnu paradigmatu. Hanegraaff ho vnímá jako komplexní hnutí, jehož různé složky lze považovat za konkrétní projevy mezikulturních jevů, ve studiu náboženství dobře známých. Do této kategorie patří mimo jiné channeling. Hanegraaff též považuje New Age *sensu lato* za současnou formu Naturphilosophie (filozofie přírody), kde je hlavní motivací hledání nového světového názoru či paradigmatu založeném na holistické perspektivě (Hanegraaf 1996: 97–103).

Podobně Zdeněk Nešpor a Dušan Lužný hovoří o New Age v užším a širším smyslu. V užším smyslu lze pod New Age zařadit pouze formalizovanější skupiny, které věřily, že Nový věk vlastně už začal a je třeba na jeho budování aktivně pracovat v malých, od světa oddělených skupinách. Rovněž sem zařazujeme tzv. UFO kultury 50. let 20. století. Tyto skupiny se podle autorů vyznačovaly relativně širokou teologií okultního ražení, důrazem na společenství a poměrně tradiční morálkou altruistické lásky a služby lidstvu, stejně jako silným

milenaristickým očekáváním příchodu Nového věku. Široce vymezená forma New Age začala sílit především v průběhu 80. a 90. let 20. století a vyznačuje se stále sílící tendencí. Tuto formu označují autoři jako populární či lidovou (Vrzal 2011: 56–57).

„Jiný, podstatně dynamičtější model nabízí Paul Heelas a Linda Woodheadová, podle kterých by New Age mohlo být chápáno spíše jako projev jisté duchovní revoluce, v níž hlavní roli hraje nové pojetí Já (Self).“ „V tomto novém pojetí je Já centrem, z něhož jako kruhy na vodě emanují jak v teoretické, tak praktické rovině, další úrovně života – vztahový život, humanitární život, eko-život a kosmický život.“ (Václavík 2014: 98).

Dalším významným autorem zabývajícím se rekonfigurací a dekonstrukcí pojmu New Age je Steven J. Sutcliffe, který ve svém díle *Children of the New Age* podrobuje podobné jevy, přičemž nesouhlasí, že by New Age mělo být hnutím nebo nějakým druhem homogenní entity (Sutcliffe 2003: 9).

Sutcliffe vnímá New Age spíše jako apokalyptický znak než sociální či náboženské hnutí. Tvrdí, že sémantika v New Age byla dostatečně bohatá a mnohostranná na to, aby si jej převzala pozdější generace jako kódové slovo pro různé proudy v populárním náboženství v 60. letech (Sutcliffe 2003: 11). Pojem New Age vnímá jako kódový výraz pro heterogenitu alternativní spirituality, nejlépe klasifikovanou jako podtyp populárního náboženství. Dle jeho přesvědčení New Age přispívá k širšímu procesu obnovy a přehodnocení ztracených výrazů náboženství.

Religionista, Elliot Miller chápe New Age jako „metasít“, jež je neformálním, volně „pleteným“ typem organizace, která se vymezuje od ostatních typů organizací. Tyto sítě jsou složeny ze samostatných účastníků a organizací, které současně fungují jako nezávislé celky a jako vzájemně závislé části. Sítě jsou dle Millera spontánně vytvořeny lidmi za účelem vyřešení jejich problémů mimo zavedené instituce. Dále uvádí existenci různých úrovní sítí a tvrdí, že jedna síť může existovat v rámci větší sítě a tatáž větší síť může působit ještě ve větší síti. *„Hranice těchto sítí jsou frustrující, nejasné a decentralizované a často nemají jednotného vůdce.“ (Miller 1985: 1).* Elliot Miller vysvětluje charakteristiku sítí na příkladu mouchy, která má jedno oko složené z tisíců jednotlivých očí, a proto může síťová díla vidět z mnoha perspektiv, ačkoli si nevědomý pozorovatel může myslet, že má pouze jeden úhel pohledu. *„Je to jednota mezi rozmanitostí hledisek sítě, avšak to, co udržuje síť pohromadě, je sdílená vize.“ (ibid: 2).*

Pokud bych se měla přiklonit ke konkrétnímu paradigmatu, bylo by to právě Millerovo paradigma sítí. Dle mého názoru je možno prostřednictvím tohoto paradigmatu dobře pochopit, co má autor na mysli. Sítěmi rozumím jednotlivé spirituální praktiky a schémata myšlení, která na sebe v rámci posloupnosti navazují a zároveň spolu souvisejí, protože vytváří jeden celek. Nevědomý pozorovatel, tedy jedinec neorientující se v praktikách či konceptech, s nimiž New Age pracuje, se může domnívat, že jde pouze o jeden úhel pohledu. Nicméně tomu tak není, neboť ona moucha vidí, jak vše spolu souvisí a je udržováno společnou vizí o přicházejícím Věku Vodnáře.

Další pohled předkládá Dušan Lužný, dle kterého lze New Age zařadit do širokého proudu neošamanismu, s cílem vytvořit staronový monismus a usilující o osobní a celospolečenskou transformaci. V kontextu (post)tradičního západního pojetí se komunální charakter šamanismu mění v individuální experimentování a psychoterapii (Lužný 1995: 11).

2.3 Společný jmenovatel New Age – dogmata

New Age nepředstavuje formální institucionalizované náboženství, je spíše volně plynoucím hnutím, které si lze představit jako síť věřících a praktikujících. Praktikující sdílejí, jak jsem již výše uvedla, podobnou světonázorovou orientaci, hodnoty a společnou o vizi o přicházejícím Věku Vodnáře. Ačkoli mezi věřícími existuje velká rozmanitost v přístupu k různým otázkám, mají tendenci se shodnout na některých tématech, jež jsou pro náboženství New Age charakteristická.

William Bloom v 80. a 90. letech popisuje New Age jako „*viditelný vrchol ledovce masového hnutí, v němž lidstvo znovu potvrzuje své právo zkoumat duchovno v úplné svobodě.*“ (Sutcliffe 2003: 11). Tento vlivný aktivista alternativní spirituality vymezuje 14 myšlenkových koncepcí, s nimiž se v New Age můžeme setkat a které vytváří jakýsi ideový svorník v jinak amébní a personalizované podobě tohoto fenoménu (Václavík 2014: 97–98).

Těchto 14 myšlenkových koncepcí Williama Blooma budu pro potřeby této práce nazývat jako dogmata, jež by se dala vnímat jako *sine qua non* určující pro náboženství New Age.

Prvním a zároveň nejdůležitějším dogmatem, ze kterého New Age vychází, je víra, že veškerý život, tj. veškerá existence, *je projevem Ducha*, něčeho *Nepoznatelného*, něčeho, co účastníci označují za *projev nejvyššího vědomí*. Druhé dogma se týká této veškeré existence, jejíž cílem je plné *rozvinutí Lásky, Moudrosti a Osvícení*. Podle třetího dogmatu jsou všechna náboženství vyjádřením této stejné vnitřní reality. Čtvrté dogma hovoří o veškerém životu

vnímaném prostřednictvím pěti smyslů či vědeckými nástroji jako pouze o *vnějším závoji neviditelné vnitřní a kauzálně chápané reality*. Podle pátého dogmatu jsou lidské bytosti skládány ze dvou komponent: a) *vnější, časově omezené osobnosti*, b) *mnohodimenzionálního vnitřního bytí (duše nebo vyššího Já)*. Vnější osobnost je v šestém dogmatu vnímána jako omezená a směřující k materialismu. Vnitřní osobnost je sedmým dogmatem nahlížena jako neomezená a směřující k lásce. Tyto dvě rozdílně charakterizované osobnosti mají být dle osmého dogmatu *harmonicky souzněné s láskou*, aby se mohly stát cílem inkarnace *vnitřního bytí*. Inkarnované duše, v devátém dogmatu si mohou svobodně zvolit svojí vlastní duchovní cestu (Václavík 2014: 97–98).

Desáté dogma charakterizuje duchovní učitele, kterými mají být ti, jejichž duše jsou osvobozeny od potřeby inkarnace a kteří vyjadřují ničím nepodmíněnou lásku, moudrost a osvícení. Některými z nich jsou známé bytosti, která inspirovala světová náboženství. Jiní jsou neznámí a pracují neviditelně. V dalším, jedenáctém dogmatu se hovoří o energii, jež je propojená do veškerého života ve všech svých rozličných formách a stavech a která zahrnuje naše skutky, pocity a myšlení. „*Proto my sami pracujeme s Duchem a těmito energiemi na vytvoření naší reality.*“ S tímto dogmatem souvisí dvanácté dogma hovořící o *zodpovědnosti za svůj život i za životní prostředí* (ibid.).

Třinácté dogma vysvětluje samotný význam slovního spojení „New Age“. Podle účastníků dosáhl vývoj naší planety a lidstva bodu, ve kterém procházíme zásadní duchovní změnou individuálního a kolektivního vědomí. Nový věk je zde spojován s Novým vědomím. Nové vědomí je podle účastníků výsledkem stále úspěšnější inkarnace toho, co někteří nazývají *energiemi kosmické lásky*. Nové vědomí se projevuje v instinktivním porozumění posvátnosti a ve vzájemné propojenosti veškeré existence. Poslední, čtrnácté dogma hovoří o Novém vědomí a novém chápání dynamické vzájemnosti veškerého života, jež znamená, že se v současnosti nacházíme v procesu vzniku nové planetární kultury (ibid.).

Tato dogmata předkládaná Williamem Bloomem jsou dle mého názoru odrazovým můstkem k zjištění, toho, co je pro New Age religiozitu typické, s jakými koncepty pracuje a jak s nimi nakládá v rámci manifestace.

2.4 Charakteristiky New Age religiozity

Mezi základní rysy New Age religiozity patří zejména holismus, rovnováha, koncept energie, pojetí duše a vědomí a myšlenka reinkarnace.

2.4.1 Holismus

Holismus je jedním z podstatných základů alternativní spirituality, který pracuje s ideou celkovosti a univerzality. Původní koncept holismu vychází z filosofického a vědeckého kontextu, nicméně v rámci alternativní spirituality se s ním pracuje jinak. Hanegraaf zdůrazňuje, že hlavním rysem holismu je odmítání ne-holistického uvažování, zejména tedy dualismu a redukcionismu (Kostičová 2020: 39). V alternativní spiritualitě holismus odmítá základní ontologické rozdíly mezi klasickými binaritami jako *bůh-člověk*, *muž-žena*, *člověk-příroda*, přičemž zdůrazňuje stejnou hodnotu obou protikladů. Při bližším zkoumání je však holismus v kontextu alternativní spirituality sám hluboce dualistický a ve skutečnosti binarity neruší, zachovává je, případně přímo nastoluje. Ideálem má být rovnovážný vztah mezi oběma póly. „*Dá se tedy říci, že standardní podoba spirituálního holismu pracuje s konceptem dualit v rovnováze, kdy ani jedna z binarit neuzurpuje tu druhou a koexistují spolu ve vyrovnaném stavu*“ (ibid.: 39).

2.4.2 Rovnováha

Dalším typickým rysem New Age spirituality je rovnováha, která je vnímána pozitivně a jako žádoucí stav. Naopak nerovnováha je chápána jako problematická a jako možný původce nemocí, problémů a komplikací.

Dále Kostičová (2020: 39–41) uvádí, že na metaforicko-symbolické rovině se mohou binarity spirituálního holismu projevovat i jako jednotlivé oddělené světy – *tento svět* (typicky dystopická krajina postindustriálních velkoměst, podle respondentů může být tento svět nazýván dle kultovního filmu „matrix“) a „*druhý svět*“ (typicky s rysy utopického ráje). Tento svět představuje negativně chápanou realitu neboli iluzi (*maya*, pojem pocházející z hinduismu) a zároveň zdůrazňuje nerovnováhu. Zatímco „*druhý svět*“ se projektuje do divoké přírody, přes hranice známého světa (typicky jako v UFO kultech, do vesmíru) anebo do světa snů, fantazií, literární nebo filmové fikce, změněných stavů vědomí, psychedelických stavů a jiných paralelních realit. Druhý svět je v tomto kontextu chápán jako pluralita všech možných realit, které leží za branami naší běžné zkušenosti.

Neexistuje žádná obecná definice toho, jak má tato rovnováha vypadat. Kostičová uvádí, že záleží na konkrétním specifickém pojetí rovnováhy každého duchovního učitele, tedy že různí lidé mohou pociťovat nerovnováhu různě a v různé míře (ibid.: 41).

2.4.3 Energie

Koncept energie představuje zásadní rys alternativní spirituality. Jedná se o představu, že světem (*respektive všemi jeho paralelními realitami*) protéká neosobní energie, která dává život a oduševňuje. Takto vymezený pojem energie navazuje na starší esoterní koncepty prvotní pralátky, éteru nebo pozdějšího Mesmerova živočišného magnetismu. Zároveň je mezi věřícími alternativní spirituality pociťována potřeba zajistit hladký a nepřerušovaný tok této energie, a to prostorem i lidským tělem. V souvislosti s lidským tělem existuje víra v energetická centra rozložených na těle, která jsou duchovními nazývána *čakry*. Těmito *čakrami* energie volně protéká, pokud se čakry správně točí, pokud se točí, pomaleji anebo v obráceném směru, je energie blokována. Blokace energie je chápána jako nepříznivý a negativní jev, jež se promítá do psychické i fyzické kondice a jež je třeba odstranit. Blokace energie je řešena různými metodami, např. reiki, meditací, vizualizací či přikládáním drahokamů na příslušné čakry. Vyřešením problému se energie uvolní (Kostičová 2020: 42).

Tato energie je účastníky vnímána jako posvátná, univerzální energie, která jimi protéká a umožňuje jim rozšířit vědomí a procítit vnitřní mír tady a teď (Obrovská 2014: 143). Často však nejsou jasně definovány zdroje této energie, většinou je přijímána představa o proudění energie z vesmíru. Exnerová tvrdí, že kosmická energie bývá často popisována akvatickými metaforami (proudí, má své toky), dá se na ni napojit, přesměřovat její tok, vnímat ji či „vyčíst“ z ní některé informace. Dále dodává, že povaha kosmické energie bývá vnímána jako neutrální síla nebo proud (Exnerová 2017: 32).

2.4.4 Duše

Pojetí duše v současné alternativní spiritualitě je především koncept vědomí. Kostičová (2020: 42) charakterizuje vědomí jako něco, co nás činí bytostně námi samotnými. Jádrem thanalogie současné alternativní spirituality je otázka přetrvávání vědomí po smrti. Jedním z cílů v kontextu alternativní spirituality je v individuální i kolektivní (tedy mileniální) rovině idea *transformace vědomí*, tedy proměna ve vyšší duchovní bytost. V jiné rovině se v rámci alternativní spirituality pracuje se vztahem ega a vyššího Já. Napětí mezi tímto vzájemným vztahem je popsáno v kapitole výše, kde se věnuji dogmatům typickým pro náboženství New Age. Šesté a sedmé dogma popisuje dvě osobnosti, ze kterých se lidské bytosti skládají.

Vnější osobnost je popsána jako směřující k materialismu a je zde chápána jako ego, zatímco vnitřní osobnost je pak neomezená a směřující k lásce, chápána jako vyšší Já.

Napětí mezi tímto vzájemným vztahem ega a vyššího Já je typické pro alternativní spiritualitu, avšak pojetí ega zde nemá co do činění s klasickou freudovskou psychologií. Ego je zde chápáno jako nízká, sobecká, chtivá, ambiciózní a nesoucitná část lidské osobnosti, které jde pouze o naplnění osobních potřeb dominance a úspěchu (Kostíková 2020: 42). Vyšší Já je zde často manifestováno jako *Bůh*, *Zdroj* či *Kristovo vědomí* a odkazuje, že ve vší podstatě jsme více duchovními bytostmi než jen tvory z masa a kostí. „*Vnitřní říše a pouze vnitřní říše slouží jako zdroj autentické vitality, tvořivosti, lásky, klidu, moudrosti, síly, autority a ostatních kvalit, které umožňují cestu k dokonalému životu.*“ (Vojtíšek 2003: 50).

Ego je v této souvislosti vnímáno též jako zvnitřnělý modus tradic a výchovných stereotypů, které je potřeba potlačit, aby mohlo dojít k *Dokonalosti*, tedy za hranice nového rozměru *Bytí*. K potlačení ega využívají stoupenci New Age též různých metod, které jsem nastínila v kapitole Energie. Úkolem je vlastní Já osvobodit a provést jeho de-identifikaci, kde se člověk musí vzdát všech vazeb na ego (ibid.).

2.4.5 Reinkarnace

Dalším významným aspektem New Age spirituality je víra v posmrtný život, jež pochází původně ze starých hinduistických doktrín reinkarnace a karmy, New Age však toto pojetí reinkarnace využívá jinak. Podle Millera pochází velká část duchovní struktury New Age přímo z Indie a na západ byla přenesena v 60. letech prostřednictvím *swami* a *guru*. V tradičním hinduismu je pozemský život stavěn do přímého konfliktu s životem duchovním, takže u těch jedinců, jež hledají spásu skrze Boha, se očekává, že se na světě zříkají potěšení a odpovědnosti. Svět je v tradičním hinduismu vnímán jako iluze (*maya*) a je považován za hroživou překážku věčné blaženosti. Miller též dodává, že v osvíceném stavu je za Boha považováno vše, proto různé pozitivní nebo negativní události nemají v jejich životě zásadní význam. Zdá se tedy, že historický hinduismus z tohoto důvodu svět popírá (Miller 1985: 4).

Tento aspekt východní mystiky New Age odmítá, neboť zdůrazňuje vyvážené zkoumání jak „vnitřního prostoru“ (*např. prostřednictvím meditace*), tak i „vnějšího prostoru“ (*tj. vnějšího světa k sobě*). Dalším důvodem, proč vyznavači hnutí odmítli tento tradiční hinduistický světonázor, je skutečnost, že vlastní sociální vědomí. „*Chtějí změnit svět, nikoli z něj odejít.*“ (ibid.: 5).

Kostiřová se v otázce života po smrti zabývá tím, která část osobnosti definovaná v alternativní spiritualitě se reinkarnuje. V každém případě by se mělo jednat o reinkarnaci vyššího Já, záměrně však dodává, že naše individuální vědomí dostává na výběr, zda se nechá zaslepit egem nebo zda se dokáže propracovat k vyššímu Já a splynout s ním. Posmrtný život pak vypadá podle volby našeho individuálního vědomí. Zde se tedy objevuje koncept karmického zákona, zejména s ohledem na karmické úkoly. Nepodaří-li se člověku vyřešit své karmické úkoly nebo zbavit se karmické zátěže, přerodí se znovu do podobných podmínek, případně do ještě horších (Kostiřová 2020: 43).

2.5 Pojetí nemoci a zdraví

Než se budu věnovat nemoci a zdraví z perspektivy New Age religiozity, uvedu nejprve zásadní rozdíl mezi západní a alternativní medicínou. Už Hanegraaff (1996: 62) zmiňuje skutečnost, že New Age má tendenci nedůvěřovat akademickému racionalismu, ačkoli v některých rovinách vědu obdivuje. Specifický vztah mezi vědou a New Age či jakoukoli jinou formou alternativní spirituality je podle něj kontroverzní. Na jedné straně je věda interpretována jako legitimizátor duchovního světonázoru, na straně druhé je na ni útočeno. Podle Hanegraaffa je tradiční věda spojená s akademickými institucemi, v důsledku čehož je věřícími považována za materialistickou.

Kostiřová (2020: 73) vymezuje pojetí nemoci a zdraví mezi alternativní a západní medicínou, přičemž využívá pojmů jako *curing a disease* a *healing an illness*. Pro západní medicínu je typický pojem *curing a disease*, který vnímá nemoc a zdraví jako stav, který je třeba nad nemocí náročně vydobýt, zatímco *healing an illness*, typický pro alternativní medicínu, vnímá jako přirozený stav zdraví a nemoc chápe jako nerovnováhu nebo jako jiný typ problému. *Disease* v západní medicíně znamená abnormální stav orgánů, jejich struktur nebo jejich funkcí, patologický stav *illness* je pak způsob, jakým osoba vnímá určité věci, které ji sociálně znevýhodňují, například nemoc.

Podobně se k tomuto tématu vyjadřuje i Hanegraaff (1996: 43), který *disease* označuje jako bio fyzické příznaky, kde se lékaři zaměřují na jejich léčení, *illness* naopak podle něj souvisí s komplexním, sociálním, psychologickým a duchovním stavem nemocné osoby a představuje správnou cestu k uzdravení. Vnímá, tedy rozdíl mezi *nemoci a léčením* a mezi *nemocí a uzdravením*, přičemž zdůrazňuje, že pochopení tohoto rozdílu je obzvlášť důležité pro pochopení vztahu mezi západní moderní medicínou a medicínou alternativní. S postupujícím časem však narůstá kritika moderní západní medicíny, což je jedním z důvodů, proč se lidé

uchylují k alternativním léčebným praktikám. Terapie, se kterými pracuje alternativní medicína, se zaměřují na léčení člověka jako na celku, nikoli jen na vyléčení konkrétní nemoci. Alternativní přístupy léčení nabízejí obecné interpretační kontexty, jež dávají nemoci smysl. Tyto kontexty jsou obecně náboženské (spirituální). Tímto způsobem se pokouší terapie v rámci alternativní spirituality, obnovit úzké spojení mezi náboženstvím a uzdravováním, které jsou odmítnuty vědeckou západní medicínou (ibid.: 44).

2.6 Nemoc v perspektivě New Age religiozity

Příznivci New Age religiozity věří, že za svou nemoc si mohou primárně sami, a to kvůli svým postojům k životu a myšlenkám. V tomto kontextu se tedy ukazuje, že klíčovou rolí v oblasti zdraví hraje zodpovědnost. *„Zodpovědnost znamená převzít zodpovědnost sám za sebe a za cokoli, co se nám stane, protože máme sílu, vytvořit si vlastní realitu.“* (Miller 1985: 6). Myšlenky New Age jsou založeny na víře v neomezený lidský potenciál, kde hraje hlavní roli naše moc, která spočívá převzetí odpovědnosti, a to individuální i kolektivní, za účelem pozitivní budoucnosti (ibid.: 6).

Zdá se tedy, že se v tomto smyslu jedná o koncept holistického pojetí zdraví, který předpokládá, že těla všech lidí jsou propojena a se všemi organismy tvoří součást dynamického a vzájemně závislého systému (Steyn 1996: 44). Cílem tedy není pouze dosáhnout normality a rovnováhy, ale také zdraví rozvíjet. Za důležité se také považuje porozumět poselství nemoci (ibid.: 44). Nicméně se v dalších podkapitolách dozvíme, že původcem nemocí dle učení New Age není pouze absence rovnováhy či blokace energie, ale i další aspekty.

Kostičová (2020: 75–77) rozlišuje sedm rovin pojetí nemoci v alternativní medicíně, která pro větší přehlednost umístím do jednotlivých podkapitol.

2.6.1 Nemoc jako zpráva o stavu

S touto rovinou operuje např. psychosomatická medicína, ale i přístupy na hraně západní a alternativní medicíny. Tento přístup je součástí integrální běžné medicíny, psychiatrie a psychoterapie, ale může sahát až do kontroverznějších přístupů, jež stojí na hranici vědecké medicíny, až po typizované, nejširší veřejnosti přístupné seznamy a tabulky, které obsahují výčet nemocí ve smyslu, co která nemoc „znamená“. Význam tohoto přístupu tkví v odkrývání vazeb mezi nemocí pacienta a jeho životním stylem, emočním stavem nebo

vztahy. Ve zjednodušené podobě abstrahuje z fyzických nemocí typické mentální vzorce, které je třeba změnit (Kostičová 2020: 75).

2.6.2 Nemoc jako projev nerovnováhy

Tato rovina postuluje ideální rovnováhu organismu (zvláště psychickou), která v případě narušení generuje problémy (Kostičová 2020: 75). Toto pojetí nemoci navazuje na holismus, jež se projevuje mimo jiné i skrze chápání nemoci jako projevu negativních myšlenek a postojů, kterými si pacient narušuje organismus, což generuje různé zdravotní problémy. Podle duchovního přesvědčení je mysl-tělo-duch (mind-body-spirit) každého člověka propojeno a se všemi organismy tvoří součást dynamického a vzájemně závislého systému. V tomto ohledu je tedy nutné dle duchovního přesvědčení převzít odpovědnost za své zdraví, za své myšlenky a v tomto smyslu své zdraví úspěšně rozvíjet. Porozuměním poselství nemoci se předpokládá, že pacient dojde k jistému uvědomění, které mu pomůže k vyléčení.

2.6.3 Nemoc jako projev nevyřešených témat z minulosti

Toto pojetí nemoci představuje jednu z poloh nemoci jako zprávy o stavu, zaměřuje se však na nedoléčená traumata. Tímto přístupem je charakteristická homeopatie, jež má výraznou návaznost na psychoanalýzu/hlubinnou psychologii a postupuje technikou odléčování traumat z minulosti (Kostičová 2020: 75). Prvotní příčina nemoci může sahát do klientova dětství, častěji ale i do jeho minulých životů, které slouží jako metaforické projekční plátno (Exnerová 2018: 30).

Mezi vyznavače New Age spirituality tedy panuje přesvědčení, že část naší duše (vyšší Já) konzultuje s moudrými bytostmi, co by ve svém životě chtěla zažít a čemu by se chtěla ještě naučit. Toto vše se děje před samotným vstupem na planetu Zemi. Vyšší Já se tedy rozhoduje o tom, jakého bude pohlaví, jaké bude mít rodiče, jakými zásadními událostmi bude ovlivněno, a dokonce i kterými nemocí bude podrobena (Steyn 1996: 49).

2.6.4 Nemoc jako projev karmického dluhu

Toto pojetí se dotýká víry v minulé životy, ovšem pozornost se zde zaměřuje na oblast karmických dluhů. Technikou léčení je zde hlubinná terapie. Toto pojetí stojí na přesvědčení, že vyšší Já si předtím, než vstoupí na planetu Zemi, určí nemoc, kterou podstoupí za účelem podpory růstu v rámci duše. V tomto pojetí se může za účelem životní lekce nemoc opakovat. Nemoci, které jsou označeny za karmické, zahrnují všechny vážné nemoci, například rakovinu, AIDS, srdeční choroby atd.

2.6.5 Nemoc jako zablokovaná energie

Pro toto pojetí nemoci je typický koncept reiki, který pracuje na bázi energetických center. Jedná se o léčení s pomocí přikládání dlaní, skrze které potom proudí univerzální životodárná energie *čchi*, která je vlastní každému a tvoří součást *aury* nebo astrálního těla. Dle tohoto přesvědčení vlastní každé fyzické tělo energetická centra, která se nazývají *čakry* a jimiž proudí energie. Čakry jsou propojeny 7 hlavními energetickými kanály, přičemž některé zdroje uvádějí, že se v lidském těle nachází přes 88 tisíc čaker. Nicméně na 7 základních se shodují téměř všechna náboženství, která tento koncept sdílí (Shanti, © 2002–2020).

Pokud se někde proudění energie zabrání, vzniká energetický blok, který způsobuje nemoc či jinou nepříznivě vnímanou okolnost (Exnerová 2018: 32). Léčivá energie *čchi* se přivádí do postižených částí těla, která se poté uzdravují a zároveň zbavují negativní energie (Kostičová 2020: 76).

2.6.6 Nemoc jako produkt společnosti potlačující individualitu

Kostičová (2020: 76) tuto interpretaci připisuje transpersonální psychologii či obecněji hnutí lidského potenciálu. Transpersonální psychologie pracuje s navozováním změněných stavů vědomí, ve svých počátcích pracovala převážně s psychedeliky, v současnosti pracuje s meditacemi, vizualizacemi nebo holotropním dýcháním. Uzdravení člověka v této rovině je povahy psychicko-mystické a v rámci alternativní spirituality se blíží ke konceptům transformace vědomí.

Stručně se též Kostičová (ibid.: 77) zmiňuje o poslední rovině pojetí nemoci v alternativní spiritualitě, a sice *nemoci člověka jako symptomu nemoci planety*. Toto pojetí hovoří o lidstvu, které zničilo své životní prostředí, a nyní se podivuje nad „nemocnou“ planetou.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Metodologie

Výzkum probíhal zejména v první koronavirové vlně, která se naplno začala projevovat v březnu roku 2020 (zavření škol, obchodů a ostatních institucí). Data jsou sesbírána v rozpětí měsíců března až května 2020. Etnografickému výzkumu online prostředí zaměřenému na platformu YouTube jsem se věnovala zhruba od konce měsíce ledna letošního roku.

Kvůli současné koronavirové pandemii nebyl uskutečněn klasický terénní výzkum. V rámci své práce jsem pro sběr dat použila výzkumnou metodu polostrukturovaných rozhovorů, doplňkovou metodou byl výzkum na internetu, který probíhal na internetovém serveru YouTube s cílem zmapovat přístup účastníků New Age religiozity ke koronavirové pandemii. Při tomto etnografickém výzkumu online prostředí byla pozornost zaměřena na kanál *Příznaky transformace*.

3.1.1 Polostrukturované rozhovory

Při polostrukturovaném interview má výzkumník předem připravená témata, jež se mají stát předmětem rozhovoru. Výzkumník si může předem stanovit jejich pořadí, ale samotné interview má do značné míry volný průběh (Soukup 2017: 101). Výzkumná metoda polostrukturovaných rozhovorů tedy znamená držet se připraveného seznamu témat, ale zároveň poskytnout informátorům prostor pro vlastní výpověď, nabízí se zde i možnost doplňujících otázek ze strany výzkumníka. Polostrukturované dotazování produkuje méně komplexní data, ale zato v intenzivnější míře, neboť výzkumník má částečně pod kontrolou jeho průběh a zaměřuje se v něm na konkrétní témata, která ho s ohledem na cíle výzkumu zajímají. Tato témata by měla být výzkumníkem promyšlená předem, a to do podoby osnovy rozhovoru (Toušek 2012: 64). Tematická osnova dotazování je základním definičním znakem polostrukturovaného rozhovoru (Bernard 2006 in Toušek 2012: 64). S výslednou osnovou rozhovoru je výzkumník dobře seznámen a zná ji nazpaměť, ve fyzické podobě ji má při sobě pouze jako oporu a nápovědu (Toušek 2012: 65).

V mém případě se nejednalo o realizaci rozhovorů formou „face to face“, rozhovory proběhly prostřednictvím online schůzek, které byly zaznamenány zvukovým zařízením a následně převedeny do textové podoby. Bylo provedeno celkem šest rozhovorů, ve kterých byla zastoupena obě pohlaví. Při výběru respondentů jsem použila metodu „sněhové koule“, která spočívá ve výběru vhodného respondenta, který musí splňovat výzkumníkem stanovená

kritéria, jež jsou v souladu s výzkumným cílem. Na základě splnění těchto požadavků požádá výzkumník respondenta o další kontakty, přičemž je možné získat vhodný výzkumný vzorek.

3.1.2 Analýza dat získaných polostrukturovanými rozhovory

Data z rozhovorů jsem analyzovala kvalitativně pomocí otevřeného kódování, jež jsem realizovala ručně, metodou papír-tužka. Po fázi otevřeného kódování následovala fáze kategorizování. Bylo tedy zapotřebí vytvořit seznam kódů a jejich výskytů a významově příbuzné kódy shlukovat do kategorií. V další fázi jsem hledala vztahy mezi identifikovanými kategoriemi, které pak tvořily kostru výsledného výzkumu.

3.1.3 Výzkumný vzorek a etika výzkumu

Cílem získávání dobrého výzkumného vzorku bylo najít především takové respondenty, kteří se skutečně pohybují v prostředí New Age religiozity a kteří v tomto prostředí profesně působí (léčitelé, šamani, terapeuti, astrologové, kartárky). Dalším vymežujícím kritériem byla rozmanitost v pohlaví, očekávala jsem totiž, že v prostředí New Age religiozity bude více zastoupeno ženské pohlaví než mužské, což se ostatně zpočátku vytváření výzkumného vzorku jevílo. Kritériem bylo získat co nejrozmanitější data, z toho důvodu jsem zapojila do výzkumu obě pohlaví. Do výzkumu jsem zahrнула převážně účastníky, kteří působí v Karlovarském kraji. Věková kategorie nebyla nijak záměrně vymezena.

Při svém výzkumu jsem se řídila etickými směrnicemi České Asociace pro sociální antropologii CASA.¹ Účastníci polostrukturovaných rozhovorů a etnografického výzkumu v online prostředí jsou anonymizováni. Jména informátorů jsem tedy záměrně nahradila jmény jinými. Výzkumný vzorek (viz tab. 1) je poněkud malý, pro dlouhodobější výzkumy je nutné jej rozšířit.

Tab. 1 Výzkumný vzorek

Jméno	Pohlaví	Věk	Profese
Hana	ženské	35	kartárka
Erika	ženské	47	astroložka, léčitelka
Pavla	ženské	51	kartárka, médium, léčitelka
Josef	mužské	65	šaman
František	mužské	29	astrolog
Vojtěch	mužské	34	terapeut

¹ http://www.casaonline.cz/?page_id=9.

3.1.4 Etnografie online prostředí

Etnografický výzkum v online prostředí je méně obvyklý a vyžaduje specifický přístup (Garcia et al. 2010: 53 in Dvořák 2013: 33). Účast na pozorování zkoumané kultury je charakteristickým znakem etnografie. Kyberprostor ale také představuje místo, kde se lidé prezentují různými způsoby, jež můžeme jako antropologové zkoumat. Tato skutečnost způsobila uznání virtuálního prostředí za prostředí terénního výzkumu, kde mohou výzkumníci studovat online komunity a kultury (Hine 2008 in Winter, Lavis 2019: 55). Obzvláště v době koronaviru představuje internet kulturní prostor, jež byl rozšířen omezením přímého styku s lidmi a jež byl následně nahrazen komunikací formou online. Internet je neustále se rozšiřujícím komunikačním nástrojem k realizaci pracovních schůzek a pohovorů, přednášek, vyučovacích hodin a v mém případě i virtuálním prostorem zkoumané skupiny lidí. Nesmí se ani v tomto případě zapomínat na vedení etnografického deníku.

Úkolem výzkumníka v online prostředí je především poslouchat (Cohen, Report, 1995: 12 in Winter, Lavis 2019: 56). Poslech je umění, jež je zásadní pro pochopení fungování společnosti a přenosu kultur (Beck 2007 in Winter, Lavis 2019: 56). Winter a Lavis (2019: 57) rozlišují dva typy naslouchání – adaptivní a aktivní. Adaptivní naslouchání umožňuje prezentaci digitálních kultur jako jejich vlastních odlišných kulturních entit a uznává všechny formy variability. Aktivní naslouchání představuje trvalé zapojení do textů, obrázků, které dávají význam každému postu, titulku, komentáři, webu a následným diskuzím (ibid.: 60). Pro účely mého výzkumu jsem zvolila metodu adaptivního naslouchání.

Důležité je zmínit skutečnost, že online etnografie neboli digitální antropologie nabízí pouze částečné zapojení do sociálních médií, zejména se jedná o problém z hlediska etiky, protože může docházet k ignorování nuancí, jež existují v online prostředí. Z tohoto důvodu jsem analýzu digitálních prostor použila jen jako doplňkovou část mého výzkumu.

Můj zájem ve virtuálním prostředí byl zaměřen na kanál *Příznaky transformace* nacházející se na internetovém serveru YouTube. Nezisková organizace *Příznaky transformace* je na svém webu prezentována jako spolek, jehož cílem je šíření evoluce vědomí a pozitivních vibrací ve společnosti. Internetové stránky této organizace jsou v provozu od 12. 1. 2018, na serveru YouTube však organizace působí již od roku 2013.² YouTube kanál *Příznaky transformace* měl na 5. 4. 2021 cca 71 000 odběratelů. Kanál obsahuje rozsáhlý soubor videí

² <https://www.priznakytransformace.cz/index.php/kontakt-televize-priznaky-transformace>.

pojednávajících o různých tématech z oblasti astrologie, numerologie, léčitelství, šamanství a osobního rozvoje.³

3.2 Interpretace výzkumu

3.2.1 *Téma smrti, postoj k vládě*

Všichni respondenti potvrdili, že v souvislosti s onemocněním Covid-19 dodržovali hygienická pravidla i vládní nařízení. Přívrženci New Age religiozity tedy poctivě nosili roušku, dodržovali rozestupy, používali desinfekci a posilovali svou imunitu. Postoj ke zdraví spočíval v zodpovědném chování. Nicméně, mnoho z nich dodávalo, že vládní nařízení nedodržují kvůli strachu z onemocnění (*strach ze smrti*), nýbrž z důvodu obav ze sankce v případě jejich porušení. Mnoho respondentů (4 z 6) též projevovalo nesouhlas s vládními opatřeními, protože se jim zdála absurdní. Navzdory této skutečnosti odmítali respondenti negativně komentovat českou vládu. Argumentaci a konfrontaci považovali za projev negativní energie, se kterou nechtěli mít nic společného. Věřili v sílu slova. Namísto negativních komentářů směrem k naší vládě doporučovali projevovat jí lásku. Například jedna z terapeutek, která svůj volný čas věnuje aktivitám v YouTube kanálu *Příznaky transformace*, odpověděla: „*Vždyť já vidím ve vládě samý malý kluky, podívej se na toho Babiše, on potřebuje to uznání, když mu budeme projevovat energii lásky, vrátí se nám to v dobrém.*“ „*Lidi ve vládě neznají lásku a proč?*“ „*Protože jim to lásku zkrátka nedáváme, projevujeme k nim energii odporu, a proto nám to takhle vrací.*“

Zde si můžeme všimnout konceptu energie pojatého ve formě lásky, která má podle výpovědi spasit naši vládu a tím i celý svět. Láska, zde představuje koncept plynoucí energie, ve formě *předávání na dálku*, která se má následně k dotyčnému přiblížit a odrazit se na něm v podobě změny v jeho chování. Naopak negativní projevování je zde vnímáno jako nemístné, vyvolávající odpor směrem k dotyčnému, jež může vyvolat skrze něho další negativní postoj. Pokud se vrátíme zpět k tématu smrti, zjistíme, že téma reinkarnace je aktuální i ve výzkumu. Otázka smrti nepředstavuje pro respondenty tohoto spirituálního prostředí strach, naopak je nutné s tímto strachem pracovat – *zpracovat si ho*.

Josef: „*Víte, věřím, ne vím, že je posmrtný život, reinkarnace.*“ „*Já sám si pamatuji několik minulých životů.*“ „*Navštívil jsem i dvě místa, kde jsem zažil deja vu, místa, která jsem poznal v minulém životě, popsal jsem, co tam bude a ono to tak i bylo.*“

³ <https://www.youtube.com/c/PRIZNAKYTRANSFORMACE/playlists>.

Hana: „*Strach ze smrti?*“ „*Víte to je právě to, co si máme v tento čas zpracovat, smrti se máme přestat bát, jinak se naše duše nedokáže rozvíjet.*“

Pro Josefa, jenž sám sebe charakterizuje jako šamana, protože pracuje s duchy, nepředstavuje smrt konec, věří v reinkarnaci, v posmrtný život. Hana, která samu sebe popisuje jako kartářku, jež duchovně pracuje s lidmi a pomáhá jim pochopit jejich situaci, označila strach ze smrti jako téma potřebné pro zpracování v rámci osobní duchovní transformace. Toto téma pokládá za nezbytně nutné a nevyhnutelné pro tuto dobu v globálním měřítku. Další jevem, jenž se hojně v datech vyskytoval, byla jakási nestrannost, a to ve smyslu dodržování hygienických i vládních opatření na jedné straně a nepřikládání důležitosti koronavirové pandemii na straně druhé.

Hana: „*Když jsem se o pandemii dozvěděla, nic to se mnou nedělalo, všechna nařízení dodržuji, ale nepřikládám tomu důležitost, tím s tím nerezonuji.*“

Pavla: „*Roušku nosit musím, nebudu si přeci zbytečně dělat problémy, to mi za to nestojí.*“ „*Na zprávy jsem se vlastně ani nedívala, snažila jsem se, aby to šlo celé mimo mě.*“

Erika: „*Koronaviru nevěřím, věřím v to, že je to jen mediální podvod, který vytvořili globalisté, prostě mediálně lžou.*“ „*Roušku jsem si ušila, mám krásnou puntikátou, takže ji nosím (smích).*“

Čím je tedy způsobená tato nestrannost? U Hany si můžeme všimnout slovního spojení „*s tím nerezonuji*“ na konci výpovědi. Co znamená s něčím rezonovat, či nerezonovat? V prostředí duchovních se toto slovo vyskytuje v několika významech. Rezonance je obecně synonymem slova *souznění*, v tomto případě můžeme slovu *souznění* dát další synonymum, a to *zalíbení* ve vztahu k něčemu nebo k někomu. Ve vědeckých oblastech představuje souznění fyzikální jev, který nastává při shodě kmitočtu určité soustavy s kmitočtem zdroje. Při rezonanci probíhá přenos energie mezi dvěma vibrujícími systémy, které oscilují na stejných frekvencích. V teoretické části této práce jsme se dozvěděli, že mezi přívrženci New Age převládá víra ve vesmírný zákon neboli univerzální energii. Tento zákon říká, že ve vesmíru vše vibruje určitou specifickou frekvencí a podle podobnosti nebo rozdílnosti těchto frekvencí se vše ve vesmíru ovlivňuje. Podle tohoto přesvědčení jsou i lidé obdarováni více frekvencemi, kdy mají možnost rezonovat s různými systémy, myšlenkami, osobami, událostmi atd., dokonce se mohou na základě těchto frekvencí vzájemně ovlivňovat, tedy „*přitahovat*“ lidi ve svém okolí, kteří oscilují na stejných frekvencích. Z tohoto důvodu je tedy z pohledu přívrženců New Age důležité zaměřit se na to, co se nám líbí – co s námi rezonuje.

3.2.2 Síla médií

Koronavirus byl a bude nadále hojně medializovaným tématem. I pro respondenty tohoto spirituálního prostředí se ukázala role médií v souvislosti s koronavirem jako důležitým určujícím prvkem hrajícím roli v onemocnění. Každý z respondentů vnímal pandemii jako manipulaci médií, která se snažila za všech okolností lidi zastrašit za účelem materiálního zisku. Média byla v tomto ohledu interpretována jako lživá, podvodná manipulující síla, která dokázala v lidech onemocnění z velké části vyvolat.

Josef: „*Proč lékaři, proč ministr zdravotnictví, nevarovali lidi, posilujte imunitu?!*“ „*Nevydělali by, je to obchod se smrtí a náš stát má přeci obrovský dluh.*“ „*Řekněte lidem, že když nějakou nemoc dostanou, tak na ni budou umírat.*“ „*A oni umřou.*“ „*Média to vědí.*“

Navzdory tomu, že respondenti nahlíželi na média jako na lživé a podvodné síly, samotná existence viru nebyla respondenty zpochybňována. Média byla v této souvislosti chápána jako prostředek zvyšující riziko onemocnění tímto virem, a to neustálým obklopováním a zaměřováním pozornosti na něj. Obecně je mezi respondenty zastáván názor, že sledování televize není vhodným prostředkem k odpočinku. Mezi odpočinkové aktivity spíše radí čas, který můžou trávit sami se sebou, a to zejména meditacemi, pobytem v přírodě nebo věnováním se různým aktivitám, při kterých tvoříme, neboť se věří, že tak dochází k rozvíjení „*našeho Ducha.*“ Všechny druhy médií jsou vnímány jako zdroj nejrůznějších negativních až brutálních informací, které ovlivňují naši mysl a naše myšlení. Mezi respondenty tedy panuje přesvědčení, že pokud budeme věnovat svou pozornost médiím, která jsou v informování o koronaviru velmi aktivní, naše mysl takové informace přijme za své a vyvolá nemoc v lidech samotných. Jedna z respondentek dokonce označila sledování zpráv v televizi za tzv. brainwashing a uvedla, že se raději věnuje jiným činnostem, které ji, na rozdíl od sledování televize, naplňují.

Pavla: „*Nenávidím to, nebaví mě to, přijde mi to jako zbytečný čas, který můžu trávit jinde.*“ „*Když přítel zapne televizi, jdu jinam, třeba za kamarádkou anebo si jdu číst nějakou zajímavou knihu.*“ „*Sledování televizních zpráv mi přijde jako vymývání mozku.*“

Účastníci New Age věří v sílu myšlenky, protože „*jsou napojeni na vesmír*“ (na univerzální energii), z tohoto důvodu se neradi obklopují negativními informacemi i událostmi, které by je mohly nějakým způsobem poznamenat. Věří, že úkolem médií je zastrašování lidí a vnést do nich *energii strachu* týkající se obav z jejich budoucího života a obav v oblasti jejich zdraví. V této energii strachu není možné dosáhnout „*přirozeného bytí*“ ani rozvíjet *energie*

lásky, proto také může nemoc přicházet. Věří se, že rozvíjením lásky se člověk dokáže viru vyhnout. Jeden z informátorů dokonce tvrdí, že virus máme milovat.

Vojta: „Před pár dny jsem měl vizi a došlo mi, že ten virus máme milovat.“ „Copak každý tvor nemá právo na sebeurčení, na svobodu a na život?“ „Virus dělá jen to, pro co se narodil.“ „Napadá buňky, mění DNA a zpočátku může hostitele i zabít, dokud se nenaučí s ním žít v symbióze.“

Jde tedy o změnu přístupu vůči viru? Dle Vojtovy výpovědi máme virus přijmout s láskou a naučit se s ním žít v symbióze. Převládá zde přesvědčení, že pokud budeme virus milovat, tak nám neublíží? Ano v této výpovědi to je tak opravdu myšleno, nicméně stále se jedná o koncept energie lásky, která tu je interpretována jako léčivá energie.

Dobrym způsobem, jak se vyhnout negativní energii, je dle respondentů omezit čas strávený sledováním všech druhů médií. U Josefa si můžeme všimnout již uvedených tvrzení: *„Řekněte lidem, že když nějakou nemoc dostanou, tak na ni budou umírat. A oni umřou. Média to vědí.“*

Když jsem se Josefa při doplňkovém rozhovoru zeptala, co těmito tvrzeními myslí a zda by dokázal nějak vysvětlit, dodal: *„Vy jste snad nikdy nepředstírala nemoc u doktora, jen proto, abyste se vyhnula škole?“ „A následně jste si nemoc přivodila?“ „To je to, oč tu běží.“*

Zdá se tedy, že mezi vybranými respondenty opravdu převládá přesvědčení o tom, že co si připustíme, to se nám stane – to jsme si v rámci vesmírného zákona „přitáhli“, neboť jsme napojeni na univerzální energii.

3.2.3 Zodpovědnost za naše tělo i mysl

V teoretické části jsem v rámci kapitoly Nemoc v pojetí New Age religiozity zmiňovala zodpovědnost, která je zásadní pro účastníky tohoto duchovního prostředí a která se i v tomto kontextu projevila ve výzkumu. Všichni respondenti primárně věří, že koronavirem onemocní (těžký průběh) jen ten, kdo se o své zdraví nestará dostatečně. Zodpovědnost ke zdraví dle respondentů spočívá v udržování našeho těla i mysli v dobré kondici, v opačném případě si můžeme za nemoc sami. Koronavirus v tomto ohledu představuje tedy jakýsi signál našeho organismu, zda se o své tělo a o svou mysl staráme dobře, anebo nikoli. Zodpovědnost za naše tělo i mysl spočívá ve vztahu k našemu tělu obecně. Pět z šesti respondentů zmínilo důležitost posilování imunity velkými dávkami vitamínů C a D. Nikdo z dotazovaných však oficiálně

nemocného koronavirem neléčil, nebylo tedy možné interpretovat techniky léčby a proniknout tak hlouběji do dalších dílčích aspektů výzkumu.

Zodpovědnost tu je pojmána jako síla v každém z nás, kterou dokážeme ovlivňovat své tělo a mysl. Převzetím zodpovědnosti za své tělo i mysl, posléze i za svůj život v tomto ohledu znamená nepřipouštět si existenci jakékoli nemoci. Klíčové je nezahlcovat svou mysl negativními myšlenkami, které dle přesvědčení nemoc vytváří a předávají tak informace do těla, kde se nemoc projevuje. Člověk, který onemocněl koronavirem, ačkoliv je zcela zdravý, má dostatek pohybu a konzumuje pestrou stravu, převzal dle účastníků New Age sice zodpovědnost za své tělo, ale zapomněl na svou mysl. U takového jedince jsou jiné důvody onemocnění koronavirem. Jedním z důvodů může být například to, že jsme si nemoc sami přivodili svým vědomým anebo nevědomým nastavením, tedy našim postojem ke zdraví – nezodpovědným chováním.

Pavla: *„Ano, jsou i nemoci, které jsou u toho člověka dané anebo které si přivodil sám svým nezodpovědným chováním. Takové nemoci pak léčitel nemá povoleno léčit, ten člověk tuto nemoc musí přijmout a musí se naučit s ní žít, je to prostě taková zkouška, se kterou se sem narodil.“*

Josef: *„Nemoc vznikne, jen když ji to dovolím.“ „Všechno je to v podvědomí.“*

Zde si můžeme všimnout jakési zodpovědnosti k našemu tělu i mysli. Nemoc je v této rovině pojata jako věc, kterou jsme si přivodili sami tím, čemu věnujeme naši pozornost a jakými informacemi se zabýváme, popřípadě na co myslíme. Zodpovědnost je v tomto ohledu chápána ve smyslu „každý sám za sebe.“ Nemoc přichází jako hlášení, že není v těle i v mysli něco v pořádku a je potřeba s tím něco dělat, tedy léčit. Důvodem onemocnění může být i to, že člověk tzv. *sešel ze své duchovní cesty* a je potřeba jej opět nasměrovat. Proto nemoc přichází, aby nás donutila změnit náš postoj k životu – převzít zodpovědnost za svůj život.

S tématem zodpovědnosti těž souvisí i další jev, a tím je *předávání zodpovědnosti za své zdraví doktorům*. V této souvislosti respondenti tvrdí, že zodpovědnost by měla být pouze v rukou každého člověka, nikoli doktora, který dle dotazovaných nemá sílu nemoc vyléčit, a proto by se lidé neměli divit, že se nemoc stále vrací či přetrvává.

3.2.4 Koronavirus jako cesta k uvědomění

Příchodu globálnímu virovému onemocnění byly připisovány různé duchovní významy. Virus byl nejčastěji interpretován jako prostředek sloužící k ukončování tohoto uspořádání světa,

který respondenti nazývali *matrixem*. Tento výraz byl inspirován sci-fi filmovou trilogií, která tento současný svět, považuje za svět iluze. *Matrix* představuje mezi respondenty svět matérie, svět závislostí na systému nebo také uspořádání systému, lze jej též považovat za svět neduchovní a konzumní.

Josef: „*Tento model světa je neudržitelný, lidé jsou závislí na materii.*“ „*Období matrixu už ale končí, přichází jiná doba, jiné období.*“ „*Končí období mužské energie, mužské nadvlády, kdy světu bude vládnout láska, porozumění a empatie.*“ „*Je to v souladu s vesmírnými cykly, vždy se vše vrací na začátek ve spirále, pouze o patro výš.*“

Lze předpokládat, že ukončením starého světa neboli matrixu přichází očekávaný Věk Vodnáře? Na tuto otázku zatím nebudu reagovat, nicméně, astrologové spojují vznik koronaviru s konjunkcí Saturna s Plutem. Tato konjunkce, k níž dochází cca po 32 až 38 letech, dle astrologů symbolizuje snahu mocenských struktur po utužení pořádku nebo zavedení restriktivních až diktátorských metod ovládnutí společnosti. V historii astrologie došlo k předchozím konjunkcím během 1. světové války, studené války a v době, kdy zemřel ruský prezident Brežněv. Astrologové odhadují trvání současné koronavirové pandemie nejméně do začátku roku 2023.

Jisté je, že příchod koronaviru byl interpretován jako spouštěč ukončovacího procesu „starého řádu“ země. Nouzový stav, spojený s trávením času doma, měl podle respondentů sloužit jako doba vhodná k zamýšlení se nad tímto „starým pořádkem“, starých vzorců a pravidel, které mají být postupně „rozpuštěny“ a následně nahrazeny novými. Kromě toho respondenti věří, že v tomto čase „rozpuštěním starých struktur“ dochází ke změně vědomí, která je přirozeným důsledkem těchto změn. V tomto ohledu se již dá hovořit o příchodu očekávaného Věku Vodnáře, jenž je doprovázen globální transformací vědomí.

Vojtěch: „*Přerod Nové země se nedá udělat jinak než přes totální rozpad a destrukci.*“ „*Měli bychom si připomínat, že se tady rodí něco jiného a zaměřovat na to pozornost.*“ „*Průvodním znakem nově se rodící společnosti je příchod světelnějšího vědomí lidstva.*“

Čas postupného pádu matrixu vykládali respondenti jako čas odpočinku, zamýšlení se nad svým životem, „čištění“, uvědomování a zvědomování si své životní cesty i rozpomínání na své původní kořeny a vzorce chování, které jsme si osvojili během našeho života a které nejsou primárně naše. Tento čas pádu probíhal, jak jsem již zmínila výše, v době celoplošné karantény a nouzového stavu, kdy mnoho lidí, bylo nuceno pracovat z domova. Tyto procesy

byly vykládány jako nutné pro přechod do *nového řádu* země, účelem bylo, vstoupit do nového řádu „očistěn“ a vyvíjet tak v něm *energii lásky*.

Erika: „*Je důležité se očistit, jsme obalení balastem různých vzorců, které nám ani nejsou vlastní.*“ „*Přes tento balast nejsme schopni být sami sebou, a právě v nás samých je ta láska i to světlo.*“

Hana: „*Důležité je dostat se do své jednoty, do svého původního zdroje.*“

Podle Josefa je *starý řád světa* charakterizovaný jako svět *mužské nadvlády* a má být nahrazen *světem ženské energie*, kdy světu bude vládnout láska, porozumění a empatie. I zde se potvrzuje teoretická část této práce, kde v úvodu popisují vlastnosti Věku Vodnáře, které se zde zdají být totožné.

3.2.5 *Globální transformace vědomí*

Zdá se, že *Novému Věku* nepředcházely přírodní katastrofy, ale příchod koronaviru, který v tomto ohledu sloužil jako *nástroj k ukončení starého řádu světa*. *Nový řád světa* byl respondenty spojován s přeměnou lidského vědomí. Tento *nový svět* je charakteristický *zvýšenou energií lásky*, kterou respondenti označovali jako *vyšší vibrace*. Tyto vibrace jsou dle respondentů vysílány z vesmíru a jejich prostřednictvím dochází k proměně lidského vědomí. K této proměně vědomí má dojít pouze u lidí, kteří na sobě v rámci osobní transformace pravidelně pracovali – duchovně se rozvíjeli. Transformace je mezi přívrženci někdy popisována i jako *očista* spočívající ve vyřešení starých programů (vzorců) chování. Lidé, kteří s *očistou* zatím nezačali, budou muset dle tohoto přesvědčení začít ať chtějí, nebo nikoliv, neboť si v rámci *své duše naplánovali příchod* na tuto planetu právě v tento čas *transformace Matky Země*. Nutné je též zmínit skutečnost, že planeta Země a Vesmír jsou vnímány respondenty jako živé bytosti mající duši, které spolu koexistují a vzájemně vytvářejí jeden celek. Planeta Země je nazývána jako *Matka Gaia* a vesmír je nejčastěji označován jako *Zdroj, Stvořitel nebo Bůh*. Jedná se tedy o dichotomie, které jsou na sobě závislé.

Josef: „*V této době dochází k transformaci matky Země, mnoho lidí tuto transformaci chtělo prožít, a proto se sem narodili, někteří proto, aby se povznegli na vyšší vibrace, ale jiní proto, aby si to vyzkoušeli nanečisto.*“ „*Ještě nejsou tak daleko na duchovní cestě a nedokáží se povznést.*“ „*Tací lidé, a je jich většina, chtě nechtě, musejí odejít.*“

Vojta: „Z vesmíru jsou na nás v současné době vysílány impulzy, těmito změnami musíme všichni projít, vesmír nás tak povyšuje do všeobjímající lásky.“

Z výpovědí je tedy zřejmá nutnost duchovní transformace lidí, která je zde vyložena jako nevyhnutelná. *Vyšší vibrace* vysílány z vesmíru a transformace *Matky Země* v tomto rámci způsobují „přerod“ – transformaci, jež má vliv i na obyvatele planety. Koncept duše se i zde shoduje s teoretickou částí této práce. Duše je zde interpretována jako nesmrtelná část *Vyššího Já*, která si před příchodem na svět sama vybírá dobu svého života.

4 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat, interpretovat a pochopit přístup účastníků současné alternativní spirituality k pandemii Covid-19. V rámci výzkumu jsem se zaměřila především na to, jaký respondenti mají názor na nemoc samotnou, jak vnímají koronavirus jako takový, jak hodnotí konání české vlády, jaký mají názor na média a zda vidí souvislost koronavirové pandemie s globální transformací vědomí.

Prostřednictvím technik kvalitativního výzkumu bylo zjištěno, jakými přístupy přívrženci New Age nahlíží na vir, co v souvislosti s příchodem viru předpovídají, jaký zaujímají postoj vůči nemoci obecně a co konkrétně doporučují v rámci osobní transformace.

Praktická část práce potvrdila, že přívrženci New Age chápou nemoc pomocí konceptů reinkarnace, energie, duše a kosmického zákona, které byly uvedeny v teoretické části. Koncept globální transformace pracuje s ideou proměny vědomí a transformací Země i Vesmíru.

Pokud bych měla výsledky práce stručně shrnout, rozhodně bych zmínila to, jakým způsobem bylo na virus nahlíženo. Koronavirus byl v prostředí respondentů interpretován jako jakýsi „spínač“ sloužící k ukončování dosavadního uspořádání světa, jeho původ byl vysvětlován jako produkt, kterého *Matka Země* využila ke své transformaci společně s Vesmírem. *Transformace Země a vyšší vibrace* vysílány z Vesmíru působí dle přesvědčení respondentů i na obyvatele planety. V rámci této transformace je však nutné projít si „očistou“ nevyřešených témat z minulosti, zvláště zpracovat si strach ze smrti. Ti, kteří touto cestou prošli, jsou *povzneseni do vyššího vědomí* a tím i do *nového řádu světa*. V případě přístupu k fenoménu nemoci bylo prokázáno, že respondenti chápou nemoc jako stav, za který si můžeme primárně sami, a to ve smyslu postoje ke svému tělu a mysli. Další interpretace nahlížely na příčiny nemoci jako na signál, že člověk *sešel ze své duchovní cesty*. Nemoc dle respondentů přichází tehdy, když je potřeba si uvědomit, co ve svém životě neděláme zrovna dobře, popřípadě jaký vztah zaujímáme vůči svému tělu a mysli.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

COLLINS, Pat. 1998. New Age Spirituality. *The Furrow* 49, no. 2: 91-97.

DVOŘÁK, J. 2013. Zájmové komunity v prostředí internetu na příkladu komunity temnakomora.cz. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

EXNEROVÁ, H. 2019. *Český šamanismus v rozhovorech*. Praha: Dingir.

HANEGRAAFF, W. J. 1996. New Age Religion and Western Culture Esotericism in the Mirror of Secular Thought. New York: Leiden: Brill.

KOSTIČOVÁ, Z. M. 2020. *Současná alternativní spiritualita: Vznik vývoj a základní rysy*. Praha: Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy.

LUŽNÝ, Dušan. 1995. Neošamanismus-postmoderní techniky extáze. *Religio: revue pro religionistiku*, roč. 1995, č. 2, s. 169-180.

MILLER, E. 1985. The New Age Movement – What Is It. *Christian Research Journal*.

OBROVSKÁ, J. 2014. Spiritualita v nových sociálních hnutích: Případová studie neziskové organizace Embercombe. *Sociální studia*, vol. 11, no. 1, s. 131–150.

SOUKUP, M. 2014. Terénní výzkum v sociální a kulturní antropologii. Praha: Karolinum.

STEYN, C. 1996. Spiritual healing in "New Age" groups. *Journal for the study of religion*, vol. 9, no. 2, p. 41–77.

SUTCLIFFE, S. J. 2003. Children of the New Age: A history of spiritual practices. London: Routledge.

TOUŠEK, L. 2012. Vybrané aspekty metodologie aplikované antropologie. *Vybrané kapitoly z aplikované sociální antropologie*, s. 25–106.

VÁCLAVÍK, D. 2014. Konec světa. *Konec, nebo začátek? Konce světa v kontextu fenoménu New Age*, s. 95–104. Brno: Masarykova univerzita.

VOJTÍŠEK, Z. 2003. Nový věk v Dingiru. *Dingir*, vol. 6, no. 2, s. 46–51.

VRZAL, M. 2011. Kritika konceptu New Age: New Age jako spiritualita, nebo lidové náboženství. *Sacra*, vol. 9, no. 1, s. 54–64.

WINTER, R., LAVIS, A. 2019. Looking, but not listening? Theorizing the practice and ethics of online ethnography. *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*, vol. 15, no. 1-2, p. 55–62.

SEZNAM POUŽITÝCH DIGITÁLNÍCH ZDROJŮ

Etické směrnice České asociace pro sociální antropologii. CASA [online]. [cit. 04.04.2021].
Dostupné z: http://www.casaonline.cz/?page_id=9.

Náboženský infoservis – Sledujeme dění v pestrém světě náboženství [online]. © 2021.
Dostupné z: <https://info.dingir.cz/2020/03/virus-jako-odplata/>.

Příznaky transformace – meditace, horoskopy, články, zdraví [online]. [cit. 04.04.2021].
Dostupné z: <https://www.priznakytransformace.cz/index.php/kontakt-televize-priznaky-transformace>.

Příznaky transformace – YouTube [online]. [cit. 04.04.2021]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/c/PRIZNAKYTRANSFORMACE/playlists>.

Shanti. Čakry a jejich harmonizace. Kde se nachází a jak je vyčistit? SHANTI – Dotek orientu [online]. © 2002–2020. Dostupné z: <https://www.shanti.cz/cakry-harmonizace-se-nachazi-vycistit/>.

PŘÍLOHY

Tematická osnova polostrukturovaného rozhovoru

1. Jaký byl váš přístup ke koronavirové pandemii? Tím mám na mysli, jak jste se zachoval/a, jak jste na tuto událost reagoval/a?
2. Jak jste koronavirovou pandemií vnímal/a, jak se váš pohled na koronavirovou pandemií proměňoval od začátku až doteď?
3. Jak chápete a vnímáte jakoukoli nemoc?
4. Věříte, že koronavirus zde byl z nějakého důvodu?
5. Myslíte, že covidem onemocní nebo onemocnělo jen několik určitých lidí, zatímco ostatním se vyhnul či vyhne? Vysvětlete.
6. Co si myslíte o vývoji vakcíny či léku, proč nejsou ještě k dispozici?
7. Byl/a jste v kontaktu s někým nakaženým touto nemocí? Pokud ano, jak je možné dotyčného léčit?
8. Co si myslíte o původu koronaviru, kde se podle vás vzal?
9. Na závěr charakterizujte samu sebe.

RESUMÉ

The aim of this bachelor thesis is to describe and to interpret the approach to Covid-19 among people who are a part of the contemporary alternative spirituality environment. Using qualitative methods of anthropological research, this thesis attempts to understand how these people perceive the current situation and what they predict in its context. The thesis is based on the theoretical background of the social-scientific study of new age religiosity, especially the phenomenon of disease, healing and global transformation.

The structure of the work is divided into two parts. The theoretical part explains some basic concepts related to new age religiosity. The practical part includes research methods through which the data were collected and interpreted. It introduces the reader to an overview of the coronavirus pandemic through the eyes of the participants in new age religiosity. This work thus presents some of the actual topics on the Covid-19 pandemic situation through the New Age religion perspective.